

FINANCIRANJE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA IZ EU FONDOVA

Bradašić, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:040514>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Sveučilišni prijediplomski studij (Poduzetništvo)

Luka Bradašić

**FINANCIRANJE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA IZ EU
FONDOVA**

Završni rad

Osijek, 2023.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Sveučilišni prijediplomski studij (Poduzetništvo)

Luka Bradašić

**FINANCIRANJE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA IZ EU
FONDOVA**

Završni rad

Kolegij: Financiranje poduzetničkog pothvata

JMBAG: 0010230676

e-mail: lbradasic@efos.hr

Mentor: izv.prof.dr.sc. Anamarija Delić

Osijek, 2023.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Undergraduate study (Entrepreneurship)

Luka Bradašić

EU FUNDS AS A SOURCE OF FINANCING SMEs

Final paper

Osijek, 2023.

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ZAVRŠNI (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštovanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, NN 119/2022).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Luka Bradašić

JMBAG: 0010230676

OIB: 59720022688

e-mail za kontakt: lbradasic00@gmail.com

Naziv studija: Sveučilišni prijediplomski studiji Poduzetništvo

Naslov rada: Financiranje malih i srednjih poduzeća iz sredstava EU fondova

Mentor/mentorica rada: izv.prof.dr.sc. Anamarija Delić

U Osijeku, 18. rujna 2023. godine

Potpis Luka Bradašić

SAŽETAK

Mikro, mala i srednja poduzeća (MSP), kako u Republici Hrvatskoj (RH), tako i na razini cijele Eurospke unije (EU) predstavljaju okosnicu gospodarskog razvoja. Sektor MSP zapošljava više od 70% ukupno zaposlenog broja ljudi, te izvoznim aktivnostima značajno doprinosi konkurentnosti hrvatskog gospodarstva u međunarodnom okruženju. U radu je dan kratak pregled najvažnijih ekonomskih pokazatelja važnosti MSP sektora, te kriterijima njihova razvrstavanja u ovaj sektor.

Za rast i razvoj MSP sektora nužna je i konstantna podrška u smislu osiguranja različitih izvora financiranja, ali i poticaja koji se dodjeljuju kroz fondove EU. U radu su definirani tradicionalni i ostali izvori financiranja, te su pojašnjeni EU fondovi koje sektor MSP najčešće koristi za financiranje svojih projekata.

U konačnici, rad daje i kratak pregled koristi koje sektor MSP ima od korištenja EU fondova kao izvora financiranja svojih projektnih aktivnosti.

Ključne riječi: mala poduzeća, srednja poduzeća, europski fondovi, izvori financiranja

ABSTRACT

Micro, small, and medium-sized enterprises (MSMEs), both in the Republic of Croatia (RH) and across the European Union (EU), represent the backbone of economic development. The MSME sector employs over 70% of the total workforce and significantly contributes to the competitiveness of the Croatian economy in the international arena through its export activities. This work provides a brief overview of the most important economic indicators of the significance of the MSME sector and the criteria for classifying businesses into this sector.

For the growth and development of the MSME sector, constant support is necessary, including securing various sources of financing and incentives provided through EU funds. The paper defines traditional and other sources of financing and elaborates on the EU funds that the MSME sector most commonly utilizes to finance its projects.

Ultimately, the paper also provides a brief overview of the benefits that the MSME sector derives from using EU funds as a source of financing for its project activities.

Keywords: small businesses, medium-sized businesses, european funds, funding sources

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. METODOLOGIJA RADA	2
3. OPĆENITO O MALIM I SREDNJIM PODUZEĆIMA	3
3.1. Gospodarska važnost	4
3.2 Važnost malih i srednjih poduzeća	8
4. OBLICI FINANCIRANJA	11
5. EUROPSKI FONDOVI	14
5.1. Financiranje iz Europskih fondova	14
5.2. Europski fondovi usmjereni na financiranje malih i srednjih poduzeća	16
5.2.1. Europski fond za regionalni razvoj	18
5.2.2. Kohezijski fond	18
5.2.3. Europski fond za ruralni razvoj	19
5.2.4. Europski socijalni fond	20
5.2.5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo	21
6. KORISTI OD KORIŠTENJA EU FONDOVA U RAZVOJU MSP SEKTORA	24
7. ZAKLJUČAK	25
LITERATURA:	26

1. UVOD

O važnosti malih i srednjih poduzeća (MSP) kako u Republici Hrvatskoj pa tako i na razini cijele Europske unije govori podatak da MSP-ovi odnosno mikro, mala te srednja poduzeća predstavljaju 99% svog poslovanja u Europskoj uniji što ih čini okosnicom gospodarskog razvoja svake države članice Europske unije kao i Europske unije u cijelosti.

Sukladno tome, jasno je da je očuvanje takve vrste poslovanja od krucijalne važnosti za sva gospodarstva koja djeluju unutar Europske unije. No mala i srednja poduzeća često se susreću s brojnim izazovima, a najčešće vezano uz financiranja poslovanja.

Obzirom je Europska unija uvidjela važnost malih i srednjih poduzeća, kroz javna sredstva poreznih obveznika Europske unije i dijela zajedničkog proračuna svih država članica odnosno jednostavnije rečeno, kroz fondove Europske unije, osigurala je sredstva koja omogućuju malim i srednjim poduzećima realizaciju određene ideje.

Europski fondovi koji vlasnicima MSP omogućavaju financiranje su Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond, Europski fond za ruralni razvoj, Europski fond za socijalni razvoj te Europski fond za pomorstvo i ribarstvo.

2. METODOLOGIJA RADA

Završni rad na temu „Financiranje malih i srednjih poduzeća iz Eu fondova“ daje teorijski pregled fondova EU dostupnih MSP sektoru. U radu se navode tipične karakteristike MSP, odnosno kriterije razvrstavanja poduzeća prema veličini.. Rad ukazuje i na važnost malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj. Broj MSP-a na razini Republike Hrvatske upućuje na gospodarsku važnost koju mala i srednja poduzeća imaju. Nakon što se čitatelj upozna s osnovnim pojmovima koji se odnose na mala i srednja poduzeća, navode se poznati oblici financiranja takvih poduzeća te se konkretno navodi na koji način se mala i srednja poduzeća mogu financirati putem Europskih fondova.

Pri izradi rada korišteno je nekoliko metoda, a osobito se izdvaja deskriptivna metoda koja je korištena za objašnjavanje teorijske podloge rada, odnosno definiranje pojmova MSP-a, Europskih fondova i izvora financiranja dostupnih MSP sektoru.

Cilj rada je pregled osnovnih pokazatelja sektora malih i srednjih poduzeća s mogućnostima njihova financiranja putem Europskih fondova. Rad ima svrhu definirati karakteristike malih i srednjih poduzeća, istaknuti njihovu važnost u Republici Hrvatskoj te analizirati kako se ova poduzeća mogu financirati iz Europskih fondova.

U trećem je poglavlju pojašnjen pojam mikro, malog i srednjeg poduzeća, kao i kriteriji po kojima se poduzeća razvrstavaju u ove kategorije. Četvrto poglavlje daje pregled izvora financiranja koji su dostupni MSP sektoru, ovisno o projektima koje je potrebno financirati kao i o razvojnoj fazi samog poduzeća. U petom su poglavlju pojašnjeni najčešće korišteni EU fondovi, koji stoje na raspolaganju MSP sektoru. Šesto poglavlje daje pregled koristi koje MSP sektor ima od korištenja EU fondova. U konačnici, rad završava zaključkom u kojemu su sumirani najvažniji rezultati i zaključci ovog završnog rada.

3. OPĆENITO O MALIM I SREDNJIM PODUZEĆIMA

Postoje dva osnovna kriterija za definiranje MSP poduzeća odnosno malih, srednjih poduzeća, a to su:

- „Definiranje prema broju zaposlenih, godišnjem prometu i aktivi/dugoročnoj imovini
- Definiranje MSP-a prema udjelu u poduzeću“ (Hrvatska gospodarska komora.hr, 2023)

Prva podjela odnosi se na podjelu prema broju zaposlenih, godišnjem prometu i aktivi odnosno dugoročnoj imovini. Poduzeća se pri tome mogu svrstati u mikro, mala i srednja poduzeća. U ovom radu analiziraju se isključivo mala i srednja poduzeća, no slika 5. prikazuje kompletnu podjelu MSP-a prema broju zaposlenih, godišnjem prometu te aktivi odnosno dugoročnoj imovini.

Kategorija poduzeća	Broj zaposlenih	i	Godišnji promet	ili	Aktiva/Dugoročna imovina
Srednje	< 250		≤ 50 milijuna EUR		≤ 43 milijuna EUR
Malo	< 50		≤ 10 milijuna EUR		≤ 10 milijuna EUR
Mikro	< 10		≤ 2 milijuna EUR		≤ 2 milijuna EUR

Slika 1. Kriterij podjele MSP-a prema broju zaposlenih, godišnjem prometu i aktivi /dugoročnoj imovini

Izvor: Hrvatska gospodarska komora.hr, dostupno na: https://www.hgk.hr/documents/vodiczadefinicijumalogisrednjegpoduzetnistvaunatjecajimaza_dodjelusredstavaizfondovaeuhgkanaliza0120144457b5747dec0a7.pdf, pristupano: [20. svibnja 2023

Mala poduzeća obično obuhvaćaju sve poslovne subjekte koji imaju do 50 zaposlenih, čiji godišnji prihod iznosi jedan ili manje od 10 milijuna eura, te čija aktiva/dugoročna imovina iznosi jednako ili manje od 10 milijuna eura.

Srednja poduzeća su ona čiji broj zaposlenih mora biti do 250 zaposlenih te godišnji promet mora biti do 50 milijuna eura ili jednak tome, a nikako ne smije prelaziti navedeni iznos. S pogleda aktive, odnosno dugoročne imovine srednjeg poduzeća, ona ne smije biti veća od 43 milijuna eura ili jednaka tome.

Druga podjela malih ili srednjih poduzeća odnosi se na udio u poduzeću. Prema tom kriteriju razlikuju se neovisna, povezana i partnerska poduzeća.

Kako bi neko poduzeće zadovoljavalo kriterije neovisnosti, partnerstvo između jednog ili više poduzeća obično podrazumijeva da njihov zajednički udio u vlasništvu ne smije premašiti 25% ukupnog udjela poduzeća, i obrnuto, kako bi se očuvala neovisnost. Međutim, postoji iznimka. Poduzeće se i dalje smatra neovisnim čak i ako je njihov udio u vlasništvu veći od 25%, ali ne prelazi 50%, pod uvjetom da nijedan od tih vlasnika nije povezan ili povezan s drugima među njima

Politike Europske unije koje se odnose na mala te srednja poduzeća usredotočena su na pet područja, a slijede u nastavku:

- „promicanje poduzetništva i vještina
- Unaprjeđenje mogućnosti za mala i srednja poduzeća da pristupe tržištima
- rezanje birokracije
- poboljšanje potencijala rasta malih i srednjih poduzeća jačanje dijaloga i konzultacija s dionicima malih i srednjih poduzeća.“ (Eurostat.eu, 2023)

Zaključno tome politike Europske unije usmjerene na podršku malim i srednjim poduzećima igraju ključnu ulogu u jačanju njihove uloge u gospodarstvu kroz poticanje poduzetništva, pristupa tržištima i smanjenja administrativnih prepreka. Kroz ova nastojanja Europska unija promiče održiv rast, inovacije i konkurentnost u svijetu poduzetništva.

3.1. Gospodarska važnost

Gospodarske važnost malih i srednjih poduzeća gdje se navode konkretne brojke koliko poduzeća djelovalo u Republici Hrvatskoj u periodu od 2016. do 2020. godine obzirom na njegovu strukturu.

	2016.		2017.		2018.		2019.		2020.	
	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%
Sektor malih i srednjih poduzeća	114.156		119.752		130.757		135.890		138.618	
Mikro poduzeća	102.764	99,7	107.635	99,7	117.942	99,7	122.403	99,7	124.348	99,7
Mala poduzeća	10.045		10.717		11.317		11.962		12.638	
Srednja poduzeća	1.347		1.400		1.498		1.525		1.632	
Velika poduzeća	327	0,3	329	0,3	360	0,3	370	0,3	391	0,3
Ukupno	114.483	100	120.081	100	131.117	100	136.260	100	139.009	100

Slika 2. Struktura poduzeća s obzirom na veličinu od 2016. do 2020. godine

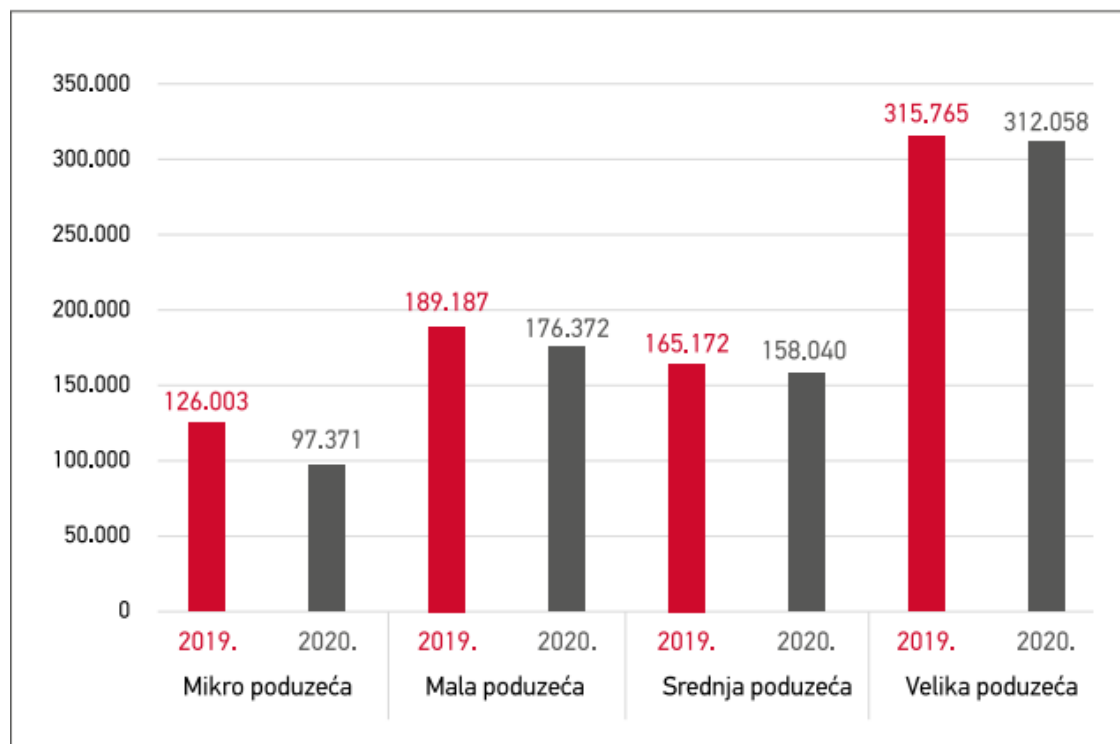
Izvor: CEPOR.hr, dostupno na: <https://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/CEPOR-Mala-i-srednja-poduze%C4%87a-u-HR-u-vrijeme-pandemije-COVID-19.pdf> , pristupljeno: [15. lipnja 2023.]

Sektor malih i srednjih poduzeća u promatranom periodu zauzima najveći udio odnosno točnije 99,7%, dok velika poduzeća zauzimaju 0,3% od ukupnog broja poduzeća u Republici Hrvatskoj.

U promatranom periodu vidljivo je da sektor malih i srednjih poduzeća, kao i velikih poduzeća ima tendenciju rasta, no i dalje zadržava omjer 99,7 : 0,3 za sektor malih odnosno srednjih poduzeća.

U izvješću CEPOR-a o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2021. godine navodi se kako je : „U 2020. godini, 20% svih poduzeća poslovalo je u sektoru trgovine na veliko i malo, uključujući popravak motornih vozila i motocikala, dok je 16% bilo u sektorima stručnih, administrativnih i tehničkih usluga, te 12% u građevinarstvu. Mikro poduzeća čine najveći dio poduzeća u svim sektorima, s udjelom većim od 70% u gotovo svim sektorima. Najviše mikro i mala poduzeća djeluje u sektoru trgovine na veliko i malo, uključujući popravak motornih vozila i motocikala (20% mikro i 28% malih poduzeća u ukupnom broju mikro i malih poduzeća), dok veći broj srednjih i velikih poduzeća djeluje u prerađivačkoj industriji (29,8%

srednjih i 34,3% velikih poduzeća u ukupnom broju srednjih i velikih poduzeća). (CEPOR.hr, 2023)

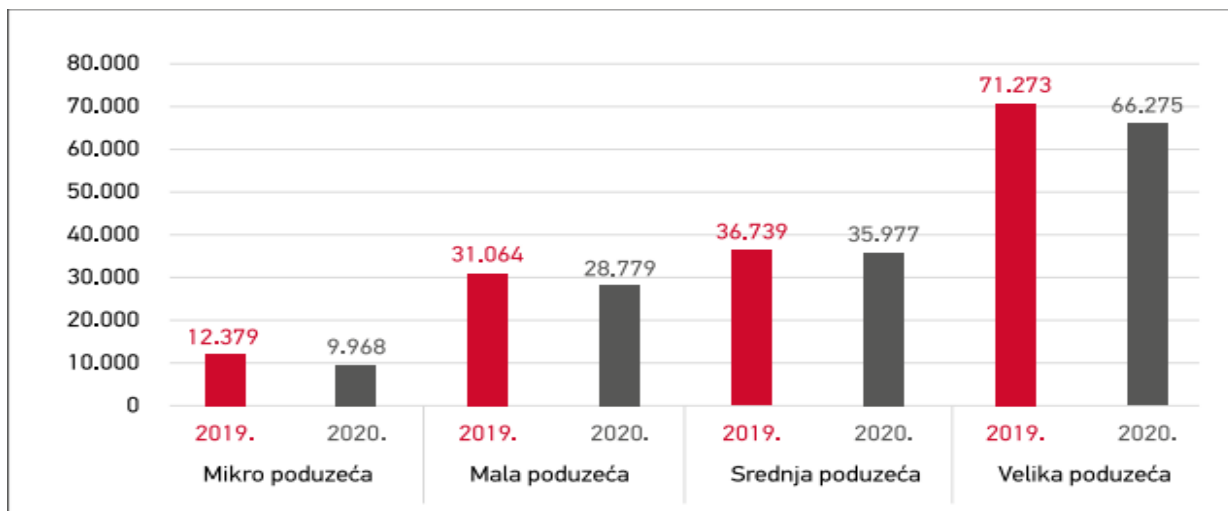

Slika 3. Veličina poduzeća i ukupan prihod (milijuni HRK) u 2019. i 2020. godini

Izvor: CEPOR.hr, dostupno na: <https://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/CEPOR-Mala-i-srednja-poduze%C4%87a-u-HR-u-vrijeme-pandemije-COVID-19.pdf> , pristupano: [15. lipnja 2023.]

Sva poduzeća, bez obzira na veličinu, imala su veće prihode 2019. godine u odnosu na 2020. godinu. Razlog smanjenja prihoda u 2020. godini je pandemija virusa COVID-19 koja je zahvatila cijeli svijet i svima donijela otežane uvjete rada koji su se odrazili ujedno i na ostvarene prihode u navedenoj godini. Velika poduzeća nisu doživjela veliku promjenu odnosno veliki pad prihoda u 2020. godini u odnosu na 2019. Pad prihoda velikih poduzeća iznosio je 1%, mikro poduzeća su imala najveći pad prihoda u 2020. u odnosu na 2019., a iznosio je 23%, mala poduzeća su imala pad prihoda od 7%, dok su srednja poduzeća imala pad prihoda od 4% u 2020. u odnosu na 2019.

Idući pokazatelj koji se analizira je izvoz koji je imao slične rezultate kao i prihodi.

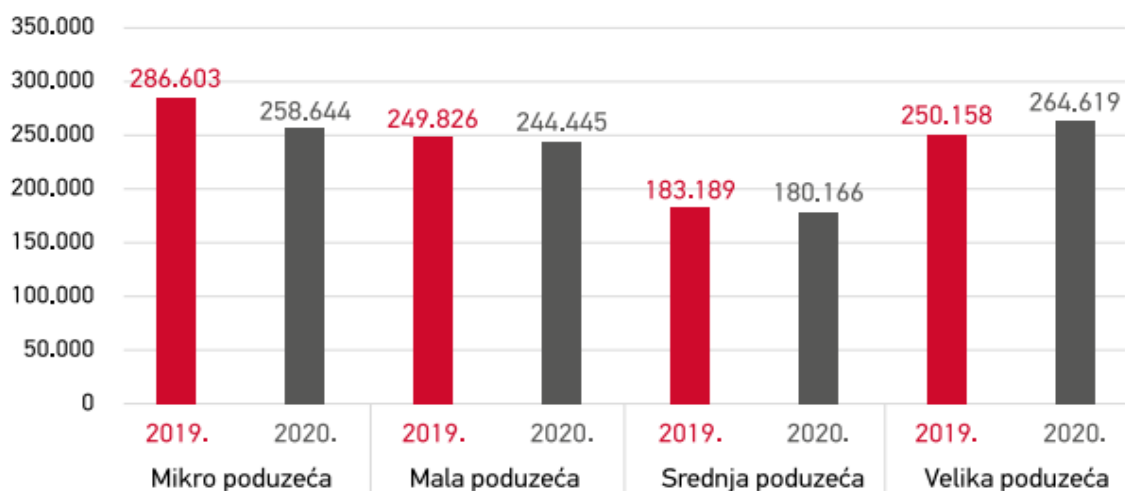

Slika 4. Veličina poduzeća i izvoz (milijuni HRK) u 2019. i 2020. godini

Izvor: CEPOR.hr, dostupno na: <https://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/CEPOR-Mala-i-srednja-poduze%C4%87a-u-HR-u-vrijeme-pandemije-COVID-19.pdf> , pristupano: [15. lipnja 2023.]

U izvješću je navedeno sljedeće: Zbog znatnih ograničenja u poslovnim aktivnostima uzrokovanih pandemijom, došlo je do smanjenja izvoznih aktivnosti tijekom 2020. godine. Mikro poduzeća su zabilježila najveći pad prihoda od izvoza, s padom od 19,5%. U malim i velikim poduzećima, prihod od izvoza je smanjen za otprilike 7%, dok je pad izvoza bio najmanji u srednje velikim poduzećima, gdje je iznosio 2%. (CEPOR.hr, 2023.)

Posljednji analizirani pokazatelj je broj zaposlenih obzirom na veličinu poduzeća. Jednako kao i prethodni pokazatelji, došlo je do smanjenja broja zaposlenih u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu, a uzroci smanjenja jednaki su kao i kod prethodno analiziranih pokazatelja.

Slika 5. Veličina poduzeća i broj zaposlenih u 2019. i 2020. godini

Izvor: CEPOR.hr, dostupno na: <https://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/CEPOR-Mala-i-srednja-poduze%C4%87a-u-HR-u-vrijeme-pandemije-COVID-19.pdf> , pristupano: [15. lipnja 2023.]

Kao rezultat smanjenja prihoda u 2020. godini u odnosu na 2019. godinu došlo je do smanjenja broja zaposlenih u poduzećima mikro, male ili srednje veličine. Taj pad iznosio je 5% , dok su velika poduzeća u istom periodu imala pozitivan trend glede zaposlenosti, odnosno povećavala su broj radnih mjesta neovisno o padu prihoda koji je bio oko 1%. Posljedice pandemije najviše su osjetila mikropoduzeća koja su u izgubila najveći broj radnika, gotovo 28.000, dok su mala poduzeća izgubila oko 5.400 radnih mjesta, a srednja poduzeća 3.000 radnih mjesta. Navedena promjena nije iznenađujuća obzirom da u kriznim vremenima velika poduzeća imaju lakši pristup tržištu novca i kapitala nego što imaju poduzeća manje ili srednje veličine.

Sukladno tome dolazi se do zaključka da su mala i srednja poduzeća od značaja za Republiku Hrvatsku odnosno njezino gospodarstvo zbog zapošljavanja velikog broja zaposlenika te svojim prihodima jačaju položaj hrvatskog gospodarstva u međunarodnom okruženju.

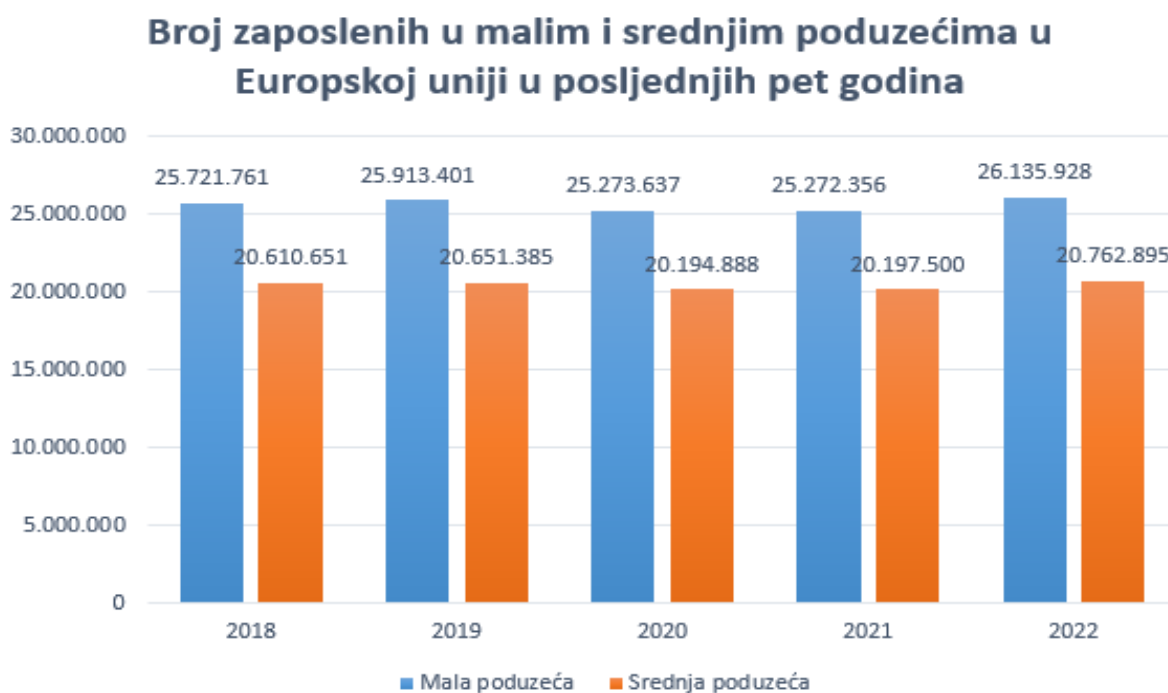
3.2 Važnost malih i srednjih poduzeća

Europski parlament naglašava: Mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) čine 99 % svih poslovnih subjekata u Europskoj uniji. Ova poduzeća zapošljavaju dvije trećine radne

snage u privatnom sektoru i generiraju više od polovine ukupne dodane vrijednosti ostvarene od strane poslovnih subjekata u EU-u. U cilju jačanja konkurentnosti MSP-ova putem istraživanja i inovacija, te omogućavanja boljeg pristupa financiranju, usvojeni su različiti programi akcija. (Europski parlament.hr, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/63/mala-i-srednja-poduzeca>, pristupano: [29. svibnja 2023.]

Europska unija djeluje kao zajednica, no ipak zakonodavni te institucionalni okviri za mala te srednja poduzeća uglavnom se razlikuju od gospodarstva do gospodarstva zemalja članica, no u konačnici odlikuju ih i neke zajedničke karakteristike.

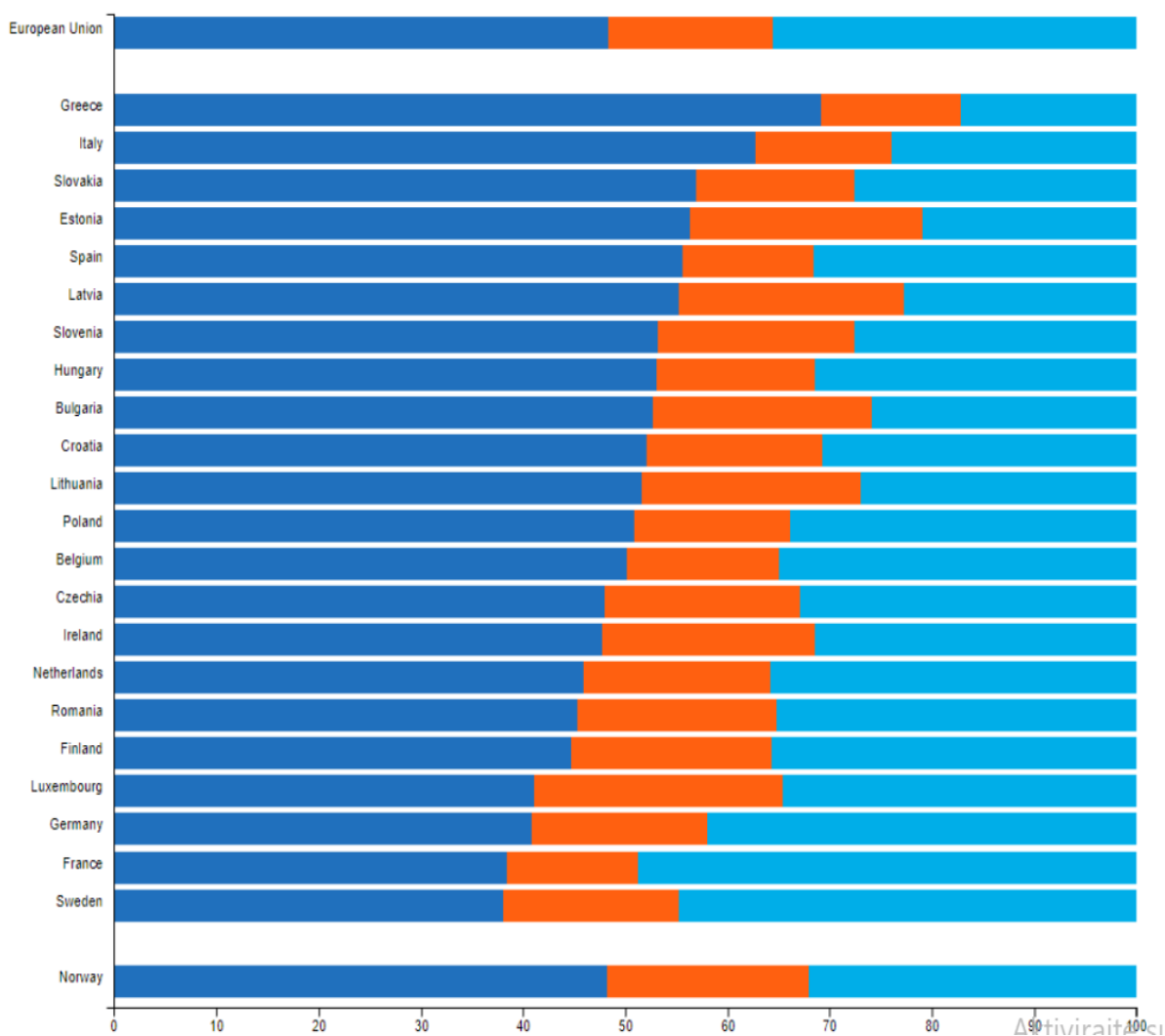
Pokazatelj važnosti malih i srednjih poduzeća su i statističke analize koje je objavila Europska komisija u svom Godišnjem izvješću o europskim malim i srednjim poduzećima. (Cepor.hr, 2023.)

Slika 6. Broj zaposlenih u malim i srednjim poduzećima u Europskoj uniji u razdoblju od 2018. do 2022. godine

Izvor: vlastita izrada autora prema Statista.com

Mala i srednja poduzeća u 2022. godini pokazuju rast broja zaposlenih.

Slika 7. Broj zaposlenih obzirom na veličinu poduzeća

Izvor: Eurostat.eu, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/information-on-data/small-and-medium-sized-enterprises>, pristupano: [22. svibnja 2023.]

Može se zaključiti kako su mala te srednja poduzeća od velikog značaja kako za gospodarstvo Republike Hrvatske tako i za cijeli Europsku uniju. Mala i srednja poduzeća imaju velik udio u zaposlenosti te omogućuju nova zapošljavanja što generira visoke udjele u ukupnim ostvarenim prihodima kao i stvaranju dodatne vrijednosti.

Sektor MSP, kako je već navedeno u radu, predstavlja okosnicu razvoja čitavog gospodarstva EU. Stoga se razvoj ovog sektora podupire kroz EU fondove.

4. OBLICI FINANCIRANJA

Za rast i razvoj, sektoru MSP, stoje na raspolaganju različiti izvori, odnosno oblici financiranja.

Oblike financiranja moguće je podijeliti na one tradicionalne te ostale oblike financiranja. Pod tradicionalnim oblikom financiranja smatraju se sva vlastita sredstva odnosno uštedevina, obitelj, krediti, poticaji, leasing, dobavljači i kupci, dok pod ostale oblike financiranja spadaju mikrofondovi, garantni fondovi, factoring, venture fondovi, poslovni anđeli, EU fondovi, emisija dionica, franšiza. (*Financiranje poduzetničkog pothvata.com, dostupno na :<http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/izvori-financiranja-2011.pdf>, pristupano: [12. svibnja 2023.]*)

Kredit se definira kao: Angažman u kojem zajmodavac, obično banka, pruža financijska sredstva ili imovinu zajmoprimcu, a zajmoprimac se obvezuje vratiti taj novac ili imovinu, obično uz dodatak kamata, u budućnosti, prema unaprijed definiranim uvjetima. U suštini, zajmodavac preuzima rizik da zajmoprimac neće vratiti posuđeno ili to neće učiniti na vrijeme. (*Moj bankar.hr, dostupno na: <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/K/Kredit>, pristupano: [10. lipnja 2023.]*)

Kredite, dostupne sektoru malih i srednjih poduzeća, uobičajeno dijelimo na:

- Poduzetničke kredite
- Kredite s garantnim shemama
- Kredite poslovnih banaka

Poduzetnički krediti smatraju se posebnom vrstom kredita koja je usmjerena ka novim poduzetnicima te svima onima koji žele unaprijediti svoje poslovanje. Specifičnost poduzetničkih kredita je u tome što je kamatna stopa povoljnija u odnosu na druge kredite te mogućnost počeka.. Poduzetnički krediti predstavljeni su u Republici Hrvatskoj sukladno Nacionalnom planu oporavka i otpornosti koju provodi Hrvatska banka za obnovu i razvoj te njihova ukupna vrijednost sredstava iznosi 1,1 milijardu kuna, a namijenjena su svim skupina poduzetnika. Vlada je objavila da su kamatne stope za zaduživanje putem poduzetničkih kredita za one projekte koji su vezani za zelenu ili digitalnu tranziciju 0,4 posto, dok za sve ostale projekte iznosi 0,8 posto, kako bi ostvarila cilj poduzetničkih kredita je potaknuti poduzetništvo u Republici Hrvatskoj. (*Hbor.hr, 2023*)

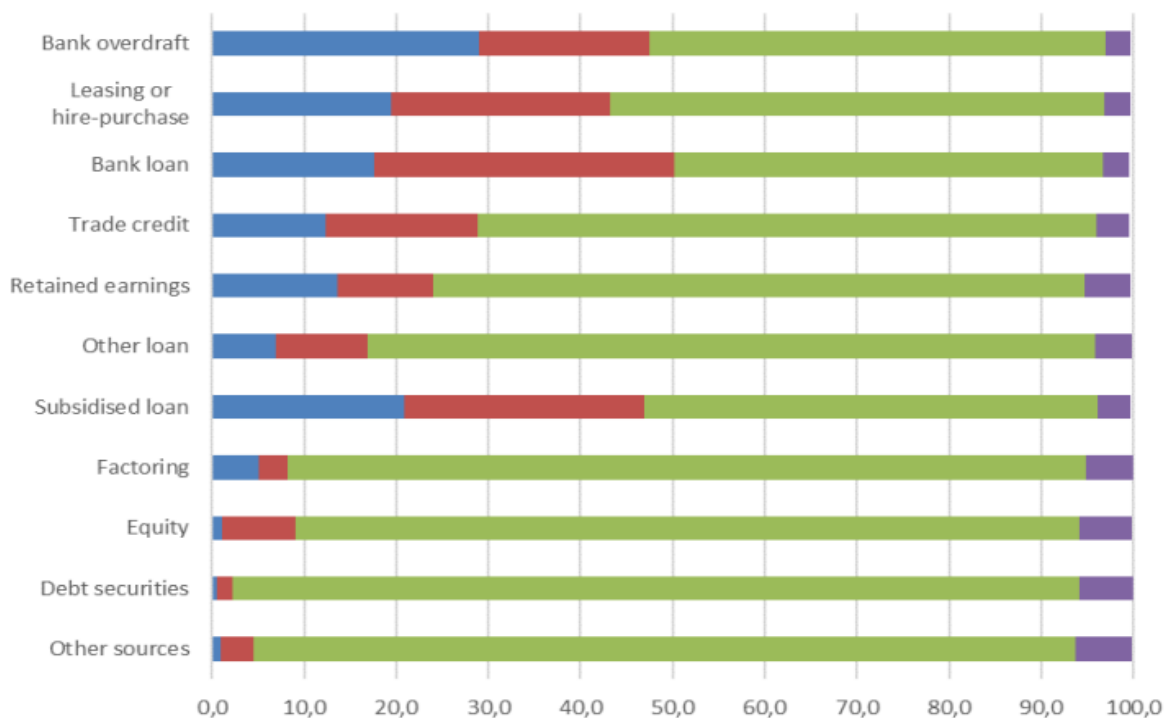
Kreditni s garantskim shemama „predstavljaju oblik financijske potpore subjektima malog gospodarstva odnosno garancijska shema je oblik financijske potpore subjektima malog gospodarstva definiranih Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva. (NN 29/02, 63/07,53/12, 56/13). Odobravaju ih banke i kreditne institucije, županije, lokalne razvojne agencije itd. Dok se garancije mogu odobriti za : proizvodnju, turizam, poljoprivredu i poljoprivrednu preradu te uslužne djelatnosti. Posebni prioritet imaju projekti koji osiguravaju dugoročno održivu višu razinu zapošljavanja i projekti koji se realiziraju na području posebne državne skrbi.“ (*Simora.hr, 2023*)

Kredite poslovnih banaka odobrava središnja banka u skladu s važećim zakonima i propisima. To se radi kako bi se osiguralo da poslovne banke uvijek budu u mogućnosti izvršavati svoje financijske obveze prema svojim klijentima i drugim dionicima. (*Moj bankar.hr, 2023*) Što bi značilo da u trenutku kada poslovne banke nemaju dovoljne količine novca koje su im u određenom trenutku potrebne, mogu zatražiti kredite od Hrvatske narodne banke koja im odobrava kredite po nižim kamatnim stopama.

Osim kredita, MSP svoje poslovanje mogu financirati i putem poticaja. Poticaji su financijska sredstva koja potječu iz županijsko ili državnog proračuna i namijenjena su podršci malom i srednjem poduzetništvu. U Republici Hrvatskoj poticaji se najčešće dodjeljuju kroz Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, lokalnu samoupravu, Hrvatsku gospodarsku komoru, Hrvatsku obrtničku komoru i dr.

Leasing se može podijeliti na operativni i na financijski leasing. Mala i srednje velika poduzeća imaju mogućnost koristiti leasing kao način za stjecanje proizvodnih i drugih dobara, a pri tome ne troše vlastite resurse niti uzimaju skupi kredit s financijskog tržišta. Leasing predstavlja oblik financiranja kupnje pokretnih i nepokretnih dobara putem posebnog ugovora, kojim se ta dobra stavljaju na raspolaganje korisniku leasinga na određeno vremensko razdoblje uz plaćanje određene naknade. (*Enciklopedija.hr, 2023*)

Istraživanja Eurobarametra koja su provedena u razdoblju od listopada 2020. godine do ožujka 2021. godine dala su sljedeće rezultate: 64% malih i srednjih poduzeća oslanjalo se na vlastite resurse, dok njih 36% oslanjalo se na tuđe izvore financiranja, a tu su osobito prevladavale javne potpore ili subvencije. (*Annual Report on European SMEs 2021/2022*)

Slika 8. Oblici financiranja korišteni od strane malih i srednjih poduzeća u razdoblju od listopada 2020. do ožujka 2021. godine

Izvor: *Annual Report on European SMEs 2021/2022*

Plava boja označava oblik financiranja korišten u posljednjih šest mjeseci, crvena označava da nisu korišteni, ali su relevantni oblici financiranja, zelena nerelevantne oblike financiranja te ljubičasta boja označava one za koje se ne zna jesu li korišteni.

Mala i srednja poduzeća su u promatranom razdoblju pretežito koristila bankovna prekoračenja te subvencionirane kredite.

Zaključno tome, sektor malih i srednjih poduzeća na raspolaganju imaju različite izvore financiranja uključujući tradicionalne(krediti, vlastita sredstva, leasing) i druge oblike (garante sheme, poticaji, investitori). Uz sve to krediti su važan oblik financiranja s posebnim naglaskom na poduzetničke kredite i kredite s garantnim shemama. Poticaji također igraju glavnu ulogu u potpori dok je leasing još jedna opcija za nabavu opreme. Važno je napomenuti da kombinacija ovih različitih izvora financiranja može biti optimalna strategija za poticanje rasta i razvoja MSP-sektora.

5. EUROPSKI FONDOVI

Uvidom u Europske fondove može se zaključiti da igraju ključnu ulogu u modernizaciji i razvoju zemalja članica Europske unije kroz financiranje različitih programa i projekata. Europski fondovi predstavljaju financijske alate koji se koriste za implementaciju određenih javnih politika Europske unije u državama članicama. (*Strukturni fondovi.hr*)

Europski fondovi predstavljaju sredstva koja potječu od financijskog doprinosa građana Europske unije, a dodjeljuju se različitim korisnicima u skladu s određenim pravilima i procedurama. Cilj je ovih sredstava podržati provedbu projekata koji doprinose postizanju ključnih javnih politika Europske unije. (*Strukturni fondovi.hr*)

Stoga se može zaključiti da Europski fondovi potpomažu u razvoju malih i srednjih poduzeća. U nastavku rada slijedi pet fondova koji su detaljnije objašnjeni.

5.1. Financiranje iz Europskih fondova

Sredstva koja su dostupna iz programa Europske unije dostupna su u nekoliko oblika, a slijede u nastavku:

- Bespovratna sredstva su financijska sredstva koja se dodjeljuju bez obveze vraćanja, a za prijavu obično je potrebno pripremiti projektnu ideju kao odgovor na poziv za podnošenje prijedloga.
- Subvencije koje su pod upravom regionalnih tijela ili nacionalnih tijela
- zajmovi, jamstva i ulaganja u vlasnički kapital predstavljaju različite vrste financijske podrške koje se koriste za potporu politikama i programima Europske unije."
- zajmovi državama članicama EU-a i trećim zemljama
- Priznanja dodijeljena dobitnicima natjecanja unutar Okvira programa Obzor Europa. (*Europska unija.eu, 2023*)

Prvi korak pri odobravanju sredstava za financiranje sektoru MSP iz fondova Europske unije je podnošenje prijedloga ili ponude za financiranjem. Za svaku ponudu ili pak poziv za podnošenje prijedloga postoji niz kriterija, zahtjeva te koraka koje je potrebno ispuniti kako bi poziv ili ponuda bili validni.

Dokumenti kao i predlošci koji su potrebni za određeni poziv ili program navode se u smjernicama za poziv koja ovise od fonda do fonda, odnosno od projekta do projekta, a kako bi sredstva bila odobrena malom ili srednjem poduzeću, zahtjev za tim sredstvima mora biti potpun, koncizan te podnesen na vrijeme putem sustava za elektroničko podnošenje zahtjeva. Sve to napravljeno je s ciljem kako bi lakše pratio svaki potrošen euro na transparentan te ispravan način.

Europska unija odredila je već unaprijed programe te fondove iz kojih se mala i srednja poduzeća mogu financirati, a iznešena su u višegodišnjem financijskom okviru (VFO) za razdoblje od 2021. do 2027. godine.

U višegodišnjem financijskom okviru programi su podijeljeni na šest osnovnih područja, a u nastavku ih se navodi:

- “Naslov 1.: Jedinstveno tržište, inovacije i digitalno gospodarstvo
- Naslov 2.: Kohezija i vrijednosti
- Naslov 3.: Prirodni resursi i okoliš
- Naslov 4.: Migracije i upravljanje granicama
- Naslov 5.: Sigurnost i obrana
- Naslov 6.: Susjedstvo i svijet“

(*Europska komisija.hr, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/29/visegodisnji-financijski-okvir>, pristupano: [25. lipnja 2023.]*)

Unutar jedinstvenog tržišta, inovacija te digitalnog gospodarstva djeluju sljedeći projekti: Obzor Europa, Program istraživanja i obuke Euratom, ITER koji se odnose na istraživanje i inovaciju, zatim Investiraj EU, Instrument za povezivanje Europe, Program Digitalna Europa koji se odnose na Europska strateška ulaganja. Programi koji se odnose na jedinstvena tržišta su: Program jedinstvenog tržišta, EU program za borbu protiv prevare, kolaboracija u području poreza (FISCALIS), koordinacija u carinskom području, te posljednji program iz ove grupe odnosi se na svemir, odnosno Europski svemirski program.

Iz kohezijske vrijednosti projekti su iz sljedećih područja: regionalni razvoj i kohezija, oporavak i otpornost, ulaganja u ljude, socijalnu koheziju i vrijednosti. Unutar područja

regionalnog razvoja i kohezije djeluju projekti: Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond, REACT-EU te Potpora zajednici ciparskih Turaka. Unutar područja oporavka i otpornosti djeluju projekti: Ustanova za oporavak i otpornost, Instrument tehničke podrške, Zaštita eura od krivotvorenja, Mehanizam civilne zaštite Unije (rescEU) te EU4Health. Posljednje područje odnosi se na ulaganje u ljude, socijalnu koheziju i vrijednosti, a unutar toga djeluju sljedeći projekti: Europski socijalni fond+, Erasmus+, Europske snage solidarnosti, Program pravde, Program Građani, jednakost, prava i vrijednosti, Kreativna Europa.

U okviru prirodnih resursa i okoliša djeluje poljoprivredna i pomorska politika koja se dijeli na programe Europski poljoprivredni jamstveni fond, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te Zaštitu okoliša i klimatske politika u koju spadaju programi za okoliš i klimatske akcije (LIFE) te Fond za pravednu tranziciju.

Sredstva iz Europskih fondova namijenja su sljedećoj skupini korisnika:

- “Znanstvenicima
- Poljoprivrednicima i poljoprivredni poduzećima
- Malim i srednjim poduzećima
- Mladima
- Javnim tijelima
- Nevladinim, neprofitnim organizacijamae
- Ostalim korisnicima“ (*Europska unija.eu, 2023*)

Stoga se može zaključiti da financiranje malih i srednjih poduzeća iz fondova Europske unije igra ključnu ulogu u poticanju inovacija, održivosti i gospodarskog razvoja. Dok višegodišnji financijski okvir Europske unije pruža jasnu strukturu i smjer financiranja kroz različite programe i fondove. Stoga financiranje iz fondova Europske unije predstavlja ključan korak prema ostvarenju održivog rasta i razvoja malih i srednjih poduzeća diljem Europe.

5.2. Europski fondovi usmjereni na financiranje malih i srednjih poduzeća

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju ,1. srpnja 2013. godine, omogućio je Republici Hrvatskoj odnosno njezinim građanima, institucijama te subjektima korištenje sredstava Europske unije na ravnopravan način kao što i ostale članice Europske unije.

Prije pristupanja Europskoj uniji, Republika Hrvatska imala je na pravo koristiti programe pomoći CARDS te druge pretpristupne programe pomoći kao što su PHARE, ISPA, SAPARD te IPA. Navedeni pretpristupni programi te programi pomoći bili su na raspolaganju Republici Hrvatskoj u periodu od 2007. do 2013. godine. (*Europska komisija.eu, 2023*)

Programi pomoći i pretpristupni programa Europske unije poznatiji pod nazivom Europski fondovi definiraju se kao: sredstva iz Europskih fondova predstavljaju novčane resurse koje su građani Europske unije pridonosili putem poreza, a ta sredstva čine dio zajedničkog proračuna svih država članica. Stoga, ova tema je značajna za svakog građanina Republike Hrvatske, kako zbog njihove financijske vrijednosti, tako i zbog ostvarivanja strateških ciljeva kroz korištenje ovih financijskih alata. (*Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.hr, 2023*)

Europski fondovi predstavljaju javna sredstva koja proizlaze iz doprinosa poreznih obveznika Europske unije i čine dio financijskog doprinosa država članica. Stoga je Republika Hrvatska u trenutku postanka punopravne članice Europske unije stekla obvezu sudjelovanja u zajedničkom proračunu svih članica Europske unije.

Sredstva iz Europske unije odnosno sredstva Europskih fondova specificirano na razini jedne države namijenjena su županijama, gradovima, udrugama, obrazovnim institucijama, poduzetnicima, obrtnicima, javni i državnim ustanovama, odnosno sažeto svim vrstama organizacije iz javnog, privatnog ili pak civilnog sektora, kao i građanima, pojedincima i njihovim inicijativama.

U nastavku rada opisan je ukratko svaki od prethodno navedenih fondova sa svojom svrhom.

Financijska sredstva iz EU fondova povlače se sukladno specifičnim uvjetima koji se individualno utvrđuju za svaki natječaj, u skladu s odredbama navedenim u Uputama za prijavitelje. (*Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.hr, 2023*)

Sukladno tome dolazi se do zaključka da uvođenjem Republike Hrvatske u Europsku uniju, otvara se prilika za korištenje sredstava Europskih fondova, čime je potaknut razvoj različitih sektora unutar zemlje. Ovi fondovi pružaju podršku poduzećima te su ključni za ostvarivanje strateških ciljeva.

5.2.1. Europski fond za regionalni razvoj

Europski fond za regionalni razvoj predstavlja jedan od ključnih alata europske kohezijske politike. Njegova svrha je smanjenje dispariteta u razini razvijenosti europskih regija i unapređenje kvalitete života u regijama koje se nalaze u najnepovoljnijem položaju. Posebna pozornost posvećuje se regijama koje se suočavaju s ozbiljnim i dugoročnim izazovima prirodnog ili demografskog karaktera, uključujući najsjevernije regije s izrazito niskom gustoćom stanovništva te otočke, graničarske i planinske regije. (*Europski parlament.eu, 2023*)

Osnovni cilj Europskog fonda za regionalni razvoj jest ublažavanje glavnih regionalnih dispariteta u Europskoj uniji. Tijekom razdoblja od 2021. do 2027. godine, fond se temelji na sljedećim prioritetnim temama:

- Pametnija Europa - poticanje inovacija i inteligentne gospodarske transformacije (PC1);
- Zelena i niskougljična Europa (PC2)
- Povezanija Europa - poticanje mobilnosti i regionalne povezanosti informacijskih i komunikacijskih tehnologija (PC3).
- Europa s izraženijom socijalnom dimenzijom - provedba Europskog stupa socijalnih prava (PC4).
- Europa bliža građanima - poticanje održivog i integriranog razvoja urbanih, ruralnih i obalnih područja putem lokalnih inicijativa (PC5). (*Europski parlament.eu, 2023*)

Fond za regionalni razvoj fokusiran je na inovacije, održivost i društveni napredak s ciljem smanjenja regionalnih nejednakosti i unaprjeđenja životnog standarda

5.2.2. Kohezijski fond

Kohezijski fond osnovan je 1994. godine, a cilj kohezijskog fonda je financijska pomoć pri provedbu projekata koji se odnose na okoliš i transeuropske mreže država članica, a čiji bruto nacionalno dohodak po stanovniku iznosi manje od 90% prosjeka Europske unije.

Drugim riječima, kohezijski fond osnovan je s ciljem unaprjeđenja ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije unutar Europske unije, s naglaskom na promicanje održivog razvoja. U razdoblju programa od 2021. do 2027. godine, ovaj fond pruža potporu za:

- Financiranjem projekata usmjerenih na očuvanje okoliša, uključujući inicijative vezane uz održivi razvoj i energetiku, s ciljem ostvarivanja koristi za okoliš;
- Podupiranjem razvoja transeuropskih mreža u kontekstu prometne infrastrukture (TEN-T);
- Priznavanju potrebe za tehničkom podrškom (*Europski parlament.eu, 2023*)

Zemlje koje ispunjavaju prethodno navedeni kriterij koji glasi da bruto nacionalni dohodak po stanovniku iznosi manje od 90% prosjeka Europske unije su: Bugarska, Hrvatska, Cipar, Češka, Estonija, Grčka, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka i Slovenija. Za svaku od navedenih zemalja u okviru programskog razdoblja od 2021. do 2027. godine osigurano je sveukupno 42,6 milijardi EUR koji se raspoređuju na 15 prethodno navedenih zemalja. Za Republiku Hrvatsku osigurano je 1372 milijuna eura.

Kohezijski fond ima ključnu ulogu u podršci zemljama članicama s nižim dohotkom, te pridonosi uravnoteženom napretku zemalja unutar Europske unije.

5.2.3. Europski fond za ruralni razvoj

Europski fond za ruralni razvoj podupire vitalnost i gospodarsku održivost ruralnih područja. Sredstva koja su namijenjena putem Europskog fonda za ruralni razvoj u višegodišnjem financijskom okviru u razdoblju od 2021. do 2027. godine iznose 95,5 milijardi eura. U navedeni iznos uključena su ujedno izvanredna sredstva koja iznose 8,1 milijardi eura. Prethodno navedena izvanredna sredstva služe kao instrument za oporavak Next Generation EU, a sve s ciljem oporavka od posljedica pandemije. Od cjelokupnog iznosa koji je predviđen za programe Europskog fonda za ruralni razvoj, najmanje 30% sredstava mora biti uloženo u mjere koje su usko vezane za okoliš te klimatske promjene, dok najmanje 5% sredstava mora biti usmjereno na djelovanje koja se temelje na pristupu „LEADER“ odnosno na lokalni razvoj pod vodstvom zajednice.

Financiranje iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) provode države članice Europske unije putem svojih programa ruralnog razvoja. Ovi programi sufinanciraju se

iz nacionalnih proračuna i mogu se izrađivati na nacionalnoj ili regionalnoj razini. Unatoč tome što Europska komisija odobrava ove programe i prati njihovu provedbu, odluke o izboru projekata i dodjeli sredstava donose nacionalna i regionalna upravljačka tijela. (*Europska komisija.eu, 2023*)

Glede programa, programi koji se financiraju iz ovog fonda moraju biti usmjereni na minimalno četiri od šest osnovnih prioriteta:

- Fokusiranje na promicanje prijenosa znanja i inovacija u sektorima poljoprivrede, šumarstva i ruralnim područjima.
- Unaprjeđenje profitabilnosti i konkurentnosti različitih oblika poljoprivrede, poticanje inovacija u poljoprivrednim tehnologijama i promicanje održivog upravljanja šumskim resursima.
- Podupiranje organizacije prehrambenog lanca, promicanje dobrobiti životinja i upravljanje rizicima u sektoru poljoprivrede.
- Poticanje racionalnog korištenja resursa i prelazak na nisko-ugljično i otporno na klimatske promjene gospodarstvo u sektorima poljoprivrede, prehrambene industrije i šumarstva.
- Obnavljanje, zaštita i unaprjeđenje ekosustava povezanih s poljoprivredom i šumarstvom.
- Podržavanje socijalne inkluzije, smanjenje siromaštva i poticanje ekonomske revitalizacije ruralnih područja.” (*Europska komisija.eu, 2023*)

Prethodno navedeni programi spadaju među šest osnovnih čija razdioba ide još na 18 drugih područja uskoogrдно vezana s navedenim prioritetima.

Stoga se može zaključiti da Europski fond predstavlja značajno sredstvo podrške održivom gospodarskom razvoju i vitalnosti ruralnih područja te s jasno definiranim prioritetima i ciljevima, ovaj fond predstavlja ključnu ulogu u oblikovanju uspješne budućnosti ruralnih zajednica diljem Europe.

5.2.4. Europski socijalni fond

Europski socijalni fond (ESF) ima za svrhu poticanje poduzetništva i pružanje podrške osobama u potrazi za unaprjeđenim zaposlenjem.

Šest je osnovnih aktivnosti koje se financiraju iz Europskog socijalnog fonda, a grupirane su u sljedeće aktivnosti:

- Svjesno ulaganje u ljudske kapacitete (kroz kontinuirano obrazovanje, poticanje inovacija i poduzetništva, unapređenje upravljačkih vještina, stručno vođenje, te obuku predavača u različitim sektorima).
- Potpora reintegraciji nezaposlenih osoba u aktivno radno stanovništvo (putem financiranja seminara i treninga).
- Prilagodba ekonomske transformacije (unapređenje organizacije rada, fokusiranje na relevantno znanje i vještine, zapošljavanje i obuka).
- Poboljšanje pristupa tržištu rada (modernizacija i jačanje institucija, provođenje aktivnih mjera zapošljavanja).
- Promicanje socijalne uključenosti (borba protiv diskriminacije, poticanje zapošljavanja, pružanje pomoći i usluga).
- Potpora aktivnostima službi za zapošljavanje (uspostava suradnje s istraživačkim centrima i provođenje studija o potrebama za specifičnim profilima radne snage) (*Strukturni fondovi.hr, 2023*)

Zaključno, ESF je važan instrument za poticanje poduzetništva i podršku zaposlenima u postizanju boljih radnih uvjeta. Modernizacija institucija, jačanje radnih vještina te borba protiv diskriminacije značajno oblikuje dinamično tržište rada.

5.2.5. Europski fond za pomorstvo i ribarstvo

Posljednji analizirani fond je fond za pomorstvo i ribarstvo, u literaturi poznat pod skraćenicom EFPR čija je namjena osiguravanje financijskih sredstava ribarstvu i obalnim zajednicama kako bi se prilagodili promijenjenim uvjetima u sektoru, te postigli ekonomska i ekološka održivost. Ovaj fond je koncipiran kako bi podržao održivo ribarstvo i industriju akvakulture, uključujući uzgoj ribe, školjkaša i podvodnog bilja. (*Strukturni fondovi.hr, 2023*)

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo dio je Europskog strukturnog i investicijskog fonda.

Postoji pet osnovnih aktivnosti koje se mogu financirati iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo, a navedeni fond je namijenjen isključivo gospodarskim subjektima te udrugama koje

se nalaze u okviru država članica Europske unije. Aktivnosti koje su temeljne za financiranje u okviru navedenoga fonda su:

EU prilagođava svoju ribarsku flotu putem financijske pomoći koja je dostupna ribarima i vlasnicima ribarskih brodova koji su pogođeni različitim mjerama usmjerenim na suzbijanje prekomjernog izlova ribe, zaštite javnog zdravlja, ili onima koji trebaju podršku kako bi privremeno ili trajno prestali s ribolovom, prekvalificirali se ili otišli u prijevremenu mirovinu. Također se dodjeljuju sredstva za modernizaciju ribarskih brodova, kao što je smanjenje otpada na brodu, poboljšanje energetske učinkovitosti i smanjenje negativnog utjecaja na okoliš, pod uvjetom da se ne povećava kapacitet za ulov ribe.

- Europski fond za ribarstvo (EFF) potiče primjenu metoda koje smanjuju negativne utjecaje ribarstva na okoliš, unaprjeđuju ljudsko i životinjsko zdravlje te osiguravaju sigurnost i kvalitetu ribarskih proizvoda. Sredstva se mogu dodijeliti za projekte usmjerene na poboljšanje kvalitete ribarskih proizvoda i njihovu promociju na tržištu. Ova financijska podrška dostupna je isključivo malim i srednjim poduzetnicima na mikro razini u sektorima akvakulture, ribolova u slatkim vodama, prerade i plasmana proizvoda

Suradnja usmjerena na održivi razvoj ili zaštitu prirodnih resursa, unaprjeđenje usluga u ribarskim lukama, jačanje tržišta proizvoda iz ribarstva i stvaranje partnerstava između znanstvene zajednice i praktičnih aktera u ribarskom sektoru.

Europski fond za ribarstvo (EFR) podržava akcije i projekte usmjerene na održivu diversifikaciju obalnih ribarskih područja.

Povećanje ekonomske održivosti u regijama koje su suočene s opadanjem ribarskih aktivnosti (*Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije.hr, 2023*)

Financijski instrumenati koji su osigurani za navedeni fond u razdoblju od 2021. do 2027. u okviru Višegodišnjeg plana financiranja, za upravljanje ribarskim flotama i flotama akvakulture iznose 5,3 milijardi eura od čega bi 30% sredstava trebalo biti usmjereno ka klimatskim mjerama koje su u skladu sa Zelenim planom, dok bi određeni dio sredstava trebao biti usmjeren ka znanstvenom savjetovanju, kontroli i provjeri, tržišnim podacima, pomorskom nadzoru te sigurnosti u pomorstvu i ribarstvu. Republika Hrvatska u navedenom period ima na raspolaganju 2,6 milijardi kuna. Od navedenog iznosa, 1,8 milijardi je financirano iz europskog proračuna, dok 783 milijuna kuna bi trebalo biti financirano iz proračuna Republike Hrvatske.

Europski fond za ribarstvo i pomorstvo u prošlom višegodišnjem financijskom planu imao je osigurana sredstva nešto veća od 6 milijardi eura, a od korištenih financijskih instrumenata na raspolaganju u navedenom period su bili zajmovi, mikrokrediti, jamstva te ulaganje u vlasnički kapital.

Brojne skupine korisnika kao što su znanstvenici, poljoprivednici, odnosno poljoprivedna poduzeća, zatim mala i srednja poduzeća, javna tijela, mladi, nevladine ili neprofitne organizacije kao i druge skupine korisnika imaju koristi od javnih sredstava poreznih obveznika Europske unije, odnosno Europskih fondova.

Europski fondovi pomažu pri smanjenju razlika između različitih dijelova Europske unije te osiguravaju određena financijska sredstva pomoću kojih navedeni korisnici mogu svoje ideje provoditi u djelo. Ovaj fond omogućuje skupinama korisnika ideja doprinos smanjenju rizika unutar EU-a, stvarajući prosperitetnu i održivu budućnost.

6. KORISTI OD KORIŠTENJA EU FONDOVA U RAZVOJU MSP SEKTORA

Nekoliko primjera dobre prakse financiranja malih i srednjih poduzeća putem Europskih fondova:

- **Inovacijski poticaji:** Mnoge zemlje koriste europska sredstva kako bi potaknule inovacije u malim i srednjim poduzećima. To uključuje financiranje istraživanja i razvoja, tehnološke modernizacije i razvoj novih proizvoda ili usluga.
- **Pristup tržištima:** Europski fondovi često podržavaju programe koji pomažu malim i srednjim poduzećima da prošire svoj izvoz i pristupe novim tržištima. To može uključivati subvencije za sudjelovanje na međunarodnim sajmovima, poslovne misije i razvoj tržišnih strategija.
- **Edukacija i osposobljavanje:** Sredstva Europskih fondova često se koriste za osposobljavanje i obuku zaposlenika u malim i srednjim poduzećima kako bi unaprijedili svoje vještine i znanja. To pomaže poduzećima da budu konkurentnija na tržištu rada.
- **Financijska podrška:** Europski fondovi mogu pružiti financijsku podršku putem povoljnih kredita ili jamstava za male i srednje poduzetnike. To im pomaže u lakšem pristupu kapitalu i smanjenju financijskog rizika.
- **Poduzetnički inkubatori:** Sredstva Europskih fondova često se koriste za osnivanje i podržavanje poduzetničkih inkubatora i akceleratora. To su prostori i programi koji pružaju startupima i malim poduzećima pristup resursima poput radnog prostora, mentora i poslovnih resursa.
- **Ekološka održivost:** Mnoge inicijative financirane europskim sredstvima usmjerene su prema održivosti i zaštiti okoliša. Mali i srednji poduzetnici koji razvijaju ekološki prihvatljive tehnologije i prakse mogu dobiti financijsku podršku i poticaje.
- **Digitalizacija:** Europski fondovi često podržavaju digitalnu transformaciju malih i srednjih poduzeća. To može uključivati ulaganje u digitalne tehnologije, razvoj e-trgovine i optimizaciju poslovnih procesa

7. ZAKLJUČAK

Mala i srednja poduzeća od velikog su značaja kako za Europsku uniju tako i za Republiku Hrvatsku. Ona čine oko 99% svog poslovanja u Europskoj uniji što ih čini stupom gospodarskog razvoja svake države članice Europske unije kao i Europske unije u cijelosti.

Kako ne bi došlo do stagniranja ekonomskog pokretača Europske unije te Republike Hrvatske, Europska unija osmislila je financijske instrumente koji pomažu pri financiranju malih i srednjih poduzeća.

Financijski instrumenti osigurani su kroz javna sredstva poreznik obveznika Europske unije te dijela zajedničkog proračuna svih država članica Europske unije, a djeluju kroz pet osnovnih fondova: Europski fond za regionalni razvoj, Europski fond za ruralni razvoj, Europski socijalni fond, Europski fond za ribarstvo i pomorstvo te Kohezijski fond.

Svaki od navedenih fondova ima određene iznose raspoloživih sredstava koja su dostupna znanstvenicima, poljoprivrednicima, poljoprivrednim poduzećima, malim i srednjim poduzećima, mladima, javnim tijelima, nevladinim, neprofitnim organizacijama te ostalim korisnicima.

Europska unija donosi višegodišnje financijske okvire u kojima je razdijeljeno koji dio sredstava je namijenjen za koje korisnike, na koji način se sredstva mogu utrošiti te koja država ima u kojoj mjeri pravo na subvencioniranje u skladu s proračunom donesenim za određeni fond.

Republika Hrvatska u višegodišnjem financijskom okviru 2014. do 2020. godine iskorištavala je brojne subvencije, čime se utjecalo na inovativnost i konkurentnost sektora MSP u RH:

Europski su fondovi od velikog značaja za gospodarsko Republike Hrvatske koje se sve više razvija i prati pozitivan trend rasta kakav u konačnici i Europska unija zahtjeva te sama ima. Time dolazi do smanjenja razlika u bogatstvu među europskim regijama što je jedan od ciljeva financiranja putem sredstava namijenjenih za financiranje korisnika fondova Europske unije.

LITERATURA:

Internet:

Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih.hr, dostupno na: <https://www.asoo.hr/defco/sto-su-eu-fondovi-i-zasto-su-zanimljivi/> , pristupano: [15. svibnja 2023.]

Ambijenti plus.com, dostupno na: <https://www.ambientiplus.com/cd/9245/projekt-je-financiran-sredstvima-europske-unije-iz-europskog-fonda-za-regionalni-razvoj> , pristupano: [17. svibnja 2023.]

Apprr.hr, dostupno na: <https://www.apprrr.hr/baza-korisnika-potpورا/> , pristupano: [20. lipnja 2023.]

CEPOR.hr, dostupno na: <https://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/CEPOR-Mala-i-srednja-poduze%C4%87a-u-HR-u-vrijeme-pandemije-COVID-19.pdf> , pristupano: [15. lipnja 2023.]

Consulting plus.hr, dostupno na: <https://www.consulting-plus.hr/index.php/hr/cp-blog/71-15-izazova> , pristupano: [12. lipnja 2023.]

Enciklopedija.hr, dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=35735> , pristupano: [10. lipnja 2023.]

Eu ribarstvo.hr, dostupno na: <https://euribarstvo.hr/operativni-program-za-pomorstvo-i-ribarstvo-rh-za-programsko-razdoblje-2014-2020/> , pristupano: [19. lipnja 2023.]

European commission.eu, dostupno na: file:///C:/Users/luka/Downloads/SME%20AR%202021_22_Background_Document_Sustainability.pdf , pristupano: [14. lipnja 2023.]

Europska komisija.eu, dostupno na: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/rural-development_hr , pristupano: [15. lipnja 2023.]

Europska komisija.eu, dostupno na: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes_hr , pristupano: [1. lipnja 2023.]

Europska komisija.eu, dostupno na: https://commission.europa.eu/funding-tenders/how-apply/application-process_hr , pristupano: [25. lipnja 2023.]

Europska unija.eu, dostupno na: https://european-union.europa.eu/live-work-study/funding-grants-subsidies_hr , pristupano: [26. lipnja 2023.]

Europski fond za pomorstvo i ribarstvo.eu, dostupno na: https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EMFF_The_european_maritime_and_fisheries_fund_HR.pdf , pristupano: [17. lipnja 2023.]

Europski parlament.eu, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/63/mala-i-srednja-poduzeca> , pristupano: [29. svibnja 2023.]

Europski parlament.eu, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/95/europski-fond-za-regionalni-razvoj-efrr-> , pristupano: [6. lipnja 2023.]

Europski parlament.eu, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/96/kohezijski-fond> , pristupano: [23. svibnja 2023.]

Europski parlament.eu, dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/news/hr/headlines/society/20210701STO07545/europski-fond-za-pomorstvo-ribarstvo-i-akvakulturu-i-potpora-odrzivosti-na-moru> , pristupano: [28. svibnja 2023.]

Eurostat.eu, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/information-on-data/small-and-medium-sized-enterprises> , pristupano: [22. svibnja 2023.]

Eurostat.eu, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/visualisations> , pristupano: [22. lipnja 2023.]

Financiranje poduzetničkog pothvata.com, dostupno na: <http://www.efos.unios.hr/financiranje-poduzetnickog-pothvata/wp-content/uploads/sites/224/2013/04/izvori-financiranja-2011.pdf> , pristupano: [12. svibnja 2023.]

Hrvatska gospodarska komora.hr, dostupno na: <https://www.hgk.hr/documents/vodiczadefinicijumalogisrednjegpoduzetnistvaunatjecajimazaodjelusredstavaizfondovaeuhgkanaliza0120144457b5747dec0a7.pdf> , pristupano: [20. svibnja 2023.]

Hrvatska poštanska banka.hr, dostupno na: <https://www.hpb.hr/hr/kredit-u-suradnji-s-hborom/1966> , pristupano: [3. srpnja 2023.]

Intermedia projekt.hr, dostupno na: <https://intermediaprojekt.hr/kohezijski-fond-primjeri-projekata/> , pristupano: [12. lipnja 2023.]

Javna ustanova za koordinaciju i razvoj Splitsko – dalmatinske županije.hr, dostupno na: <http://www.rera.hr/clanci/odobren-novi-program-za-ribarstvo-i-akvakulturu-vrijedan-2-6-milijardi-kuna/581.html> , pristupano: [10. lipnja 2023.]

Kimi commerce.hr, dostupno na: <https://www.kimicommerce.hr/content/3/o-nama> , pristupano: [16. lipnja 2023.]

Matusko-vina.hr, dostupno na: <https://matusko-vina.hr/hr/> , pristupano: [20. lipnja 2023.]

Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije.hr, dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/eu-fondovi/fondovi/ipa-program/ipa-v/europski-poljoprivredni-fondovi/292> , pristupano: [15. lipnja 2023.]

Moj bankar.hr, dostupno na: <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/K/Kredit> , pristupano: [10. lipnja 2023.]

Moj bankar.hr, dostupno na: <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/K/Kredit-za-odr%C5%BEavanje-likvidnosti-banaka> , pristupano: [3. srpnja 2023.]

Royal-adriatic.hr, dostupno na: <https://www.royal-adriatic.hr/projekti/enhancing-innovation-and-sustainability-in-adriatic-aquaculture> , pristupano: [18. lipnja 2023.]

Ruralni razvoj.hr, dostupno na: <https://ruralnirazvoj.hr/> , pristupano: [14. lipnja 2023.]

Simora.hr, dostupno na: <https://rk-smz.hr/garancijska-shema/> , pristupano: [3. srpnja 2023.]

Statista.com, dostupno na: <https://www.statista.com/statistics/936845/employment-by-smes-in-european-union/> , pristupano: [20. svibnja 2023.]

Strukturni fondovi.hr, dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/> , pristupano: [25. svibnja 2023.]

Vlada Republike Hrvatske.hr, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/povoljni-kredit-za-poduzetnike-iz-npoo-a-vrijedni-1-1-milijardu-kuna/35488> , pristupano: [3. srpnja 2023.]

Vrtic-olgaban-pazin.hr, dostupno na : <http://vrtic-olgaban-pazin.hr/o-nama/djelatnici/> , pristupano: [8. lipnja 2023.]

Vrtic-olgaban-pazin.hr, dostupno na: <http://vrtic-olgaban-pazin.hr/eu-projekt/europski-socijalni-fond/> , pristupano: [12. lipnja 2023.]